

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Hiob

Brenz, Johannes

Haganoæ

VD16 B 3079

Ca. XXVIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36516

DE MANU SUA FUGIENS &c.

Manus hoc loco, sunt auxiliares & protectores:
in iudicio aut, suos etiam defensores impij fugiunt,
usq; adeo pudescit Dominus, impiorum confidentiam.

PLAUDET SUPER EVM.

Hoc est, ridebuntur & subsannabuntur impij, Deut.
23. Et in exemplum, & in parabolam &c.

CA. XXVIII.

Argeto est suus egressus, & est locus
auro, ubi conflatur.

Ferum de puluere sumitur, & lapis ef-
fundit aes.

*Puluis p terra
ra, Hebræo
more.*

Finis constituitur tenebris, & omnem
terminum quispiam inuestigat, lapidē
caligine, & tenebris absconditum.

Erumpit torrens, ut nō habitari, nec
pedibus uadari possit, exhauritur ab ho-
mine, & mouetur.

De terra egreditur panis, & sub ea euer-
titur, sicut ignis.

(Aliquibus) locis, sapphiri lapides
(inueniuntur) & glebæ auri.

Quam semitam non agnoscit auis, &

Cs

ANNOT. IN HIOB

non aspicit oculus uulturis.

Non calcant eam filii superbi, nõ trã
fit super eum Leo.

Ad saxum extendit (aliquis) manum
suam, subuertit de radice montem.

In petris riuos effodit, & omne precio
sum uidet oculis eius.

Perplexa fluminum gyrat, & abcon
ditum educit ad lucem.

Sapientia uero ubi inuenitur? & ubi
est locus intelligentiæ?

Non cognoscit homo situm eius, &
non inuenitur in terra uiuentium.

ARGENTO EST SVVS EGRESSVS.

Prioribus capitibus docuit Hiob, hoc esse uerum
sapientiæ Dei mysterium, quod pios nõc ad fugat, po
stea liberaturus: et impios nunc benedicat, in iudicio
maledicturus: hoc uero capite docet, hanc profun
dam Dei sapientiam, & abditum crucis mysterium
non esse ad rationis humanæ regulas exigēda: omnia
enim alia, in rerum natura, quantumcunq; abscondi
ta, humano labore & industria, peruestigari & asti
mari possunt: sola uero Dei sapientia, humano studio
& conatu, nec peruestigabilis, nec æstimabilis est.
Argento inuenit, sua est uena, suus egressus: quamuis
autem

autem lateat, argenti & auri uena, in absconditissimis montium locis, inueniuntur tamen multo labore, & effodiuntur opes, irritamenta malorum: similiter ferrum, ut maxime in abditissimis terræ locis absconditum sit, reperiri potest, sapientiam uero Dei, nullus usquam humano studio, inuenit.

ET LAPIS EFFVNDIT AES. AES, in medijs lapidibus latet, sed ignis uehementia, lapides æris, usq; adeo torquentur, ut ueluti flumen, æs effundant: nihil enim, in profundissimis tenebris latet, quod non improbo labore inuestigari, & à tenebris ad lucem educi, queat: nam & lapis quispiam, quantum unq; alte in terra absconditus sit, effodi potest, & in lucem produci.

ERVMPIT TORRENS, &c.

Acrem aiunt, terræ inclusum, frigore in aque guttulas cogi, quæ si in unum locum cõfluant, fontem aut flumen fieri: quanq̃ igitur in altissima terra, aque guttule lateant, erumpunt tamẽ, & effundunt sese in terram, ita aluei profunditate, ut eo loco nemo habitare, aut fundameta domorum collocare, nec pedibus uadare possit, nec unq; sic exhauriuntur, ut nõ pleno alueo fluant, quicunq; exhausseris, nihil decrescere uideatur.

DE TERRA EGREDITVR PANIS.

Semen in terram proiectum, profert nobis aristas & frumentum, in cibum: & eo loco, si paulo altius

ANNOT. IN HIOB

terram effoderis, reperiuntur lapides, è quibus concussis, scintillæ ignis emicant, utrunq; igitur latet, & semen supra, & ignis in saxo infra, producuntur tamen in lucem.

ALIQVIBVS LOCIS SAPPHIRI.

Sapphirus ut Plinius scribit, aureis punctis coluget, unde & hoc loco, Sapphiri lapides, glebæ auri dicuntur: inuenitur autè hic lapis preciosus, in absconditis locis, sapientiam uero Dei, reperire non licet.

QVAM SEMITAM, &c. Hoc est, quæ nunc enumerata sunt, ijs locis reperiuntur: ubi nec aures uolant, ut maxime in uia petere soleant, ubi nec catuli Leonum, qui ob ferocitatem & truculentiam, filij superbi dicuntur: nec reliquæ ferae, deserti incolæ habitant, nihilominus tamen, multo labore & improbo conatu, inueniri possunt.

AD SAXVM EXTENDIT, &c.

Id est, etiam montes subuertuntur & subsodiuntur: nam & Isthmi angustias, nauigabili alueo, perfodere tentarunt, Demetrius Rex & Iulius Cæsar: sapientia uero Dei, nusquam è terra effodi potest.

IN PETRIS RIVOS EFFODIT.

Possibile est, ut quispiam in locis petrosis puteum effodiat, aut riuulum aquarum: et breuiter preciosa quæ in terra latentia, erui possunt, sapientia uero non item.

PERPLEXA FLVMINVM GYRAT.

Possunt

Possunt & humano labore, perplexi fluminum al-
 nei, alto auerti, & circumgyrari, ut quæ in profun-
 do sint, conspici possint, ut sunt lapides preciosi, &
 aurum, sunt enim pleraque flumina, aurum uehētia: in
 India, Pison uel Ganges, Gen. 2. In Asia, Pactolus: in
 Hispania, Tagus. In Germania Rhenus &c.

SAPIENTIA VERO VBI &c.

Secunda dissimilitudinis pars: quum omnia quan-
 tumcumque abscondita, humana ratione inuestigari pos-
 sint, sola Dei sapientia, nec in terra inuenti, nec è ter-
 ra effodi, nec humanis uiribus inuestigari potest, neque
 enim est homo, qui cognoscat uenam eius, id, quod de
 humana solum ratione intelligi debet: nam fides pe-
 netrat, etiam in abscondita Dei. Cor. 2. Nobis De-
 us reuelauit per spiritum suum, spiritus enim omnia
 scrutatur, etiam profunditates Dei.

NON COGNOSCIT HOMO &c.

Id est, reliqua omnia & inueniri & estimari pos-
 sunt, sola sapientia inestimabilis est, neque est ulla res,
 in tota rerum natura, cui possit sapientia Dei confer-
 ri, sola autem in Domino inuenitur, nobis autē offer-
 tur. VERBO, & PROMISSIONE, & acci-
 pitur FIDE, Jacobi 1. Si cui uestrum deest sapientia, Dominus
 postulet ab eo, qui dat, nempe Deo, qui dat inquam, Verbum.
 omnibus simpliciter, nec exprobrat, ac dabitur ei. Fides.

Abyssus dicit, non est in me, & mare, Sapientia.

A N N O T . I N H I O B

dicit, non est mecum.

Non datur aurum pro ea, & non ad-
penditur argentū pro cōmutatione eius

Nō æstimatur auro Obrizo, nec Ony-
chino precioso, nec Sapphiro.

Non comparatur ei aurum, nec Ada-
mas, nec cōmutatio eius uasa aurea.

Rhamoth & Gabis nō memorabun-
tur (præ ea) & æstimatur sapientia super
Margaritas.

Non comparatur ei Topazius Aethio-
piæ, aur o puro non æstimatur.

ABYSSVS DICIT. &c.

Id est, sapientia, nec in profunditate terre, nec in
abyssō maris reperiri potest.

NON DATVR AVRVM PRO EÅ.

Sapientia Dei non emitur, nec æstimatur, uel auro,
uel argento, uel lapidibus preciosis, tāta enim est
Dei sapientia, ut nullis gemmis cōparari queat. Huc
alludit Salomon Proverb. 3. Melior est fructus sapien-
tiæ, quàm argenti, & auri, prouentus eius uberiores
sunt: prestat gemmis, & preciosa omnia uincit: eius-
dem 8. Melior est sapientia margaritis, & omnia uis-
cunda non possunt ei cōferri: sic & Sapientia 7. Pre-
posui, inquit, sapientiã regnis & sedibus: & diuitias
nihil

nihil esse, in comparatione illius, nec comparavi illi lapidem preciosum, quoniam omne aurum in comparatione illius, arena est exigua, & tanquam lutum estimabitur argentum in conspectu illius. Porro, quæ de sapientiæ preciositate dicuntur, Verbi Dei encomion sunt, Dei enim sapientia, est Verbum. Pro auro Obrizo, habet Hebræus **כתם אופיר** quod est aurum preciosissimū, ex Ophir allatum 3. Reg. 9. Misit Hirā seruos suos, cū seruis Salomonis, qui cū uenissent in Ophir, sumptū inde aurū, quadringentorum viginti talentorum, detulerūt ad Regē Salomonem, unde quod nos uocamus Obrizū, dictum esse uolunt quasi Ophirizū. Est autē Ophir filius lak etan, qui cū liberis suis Gangem Indiæ flumen, & terrā illi proximam possedit, ut est Gen. 10. unde & regio Ophir, ab eo nomen adcepit. Onyx quem Hebræus **חושן** uocat, lapis ille est, qui inuenitur in Gange, Indiæ flumine, ut est Gen. 2. de quo uide Pliniū 37. capite 6. Pro Adamante Hebræus habet **זבובית** quod quidā adamantem, quidam uitrum cristallinū interpretatur, à transparentia & puritate dictū: nam **זב** mundari significat. Ramoth & Gabis Hebræa sunt uocabula, de quibus scribūt, qd' sint duo preciosissimi lapides, pro Ramoth uetus tralatio Exech. 27. uertit, Sericū sic forte dictū à preciositate, nam **סר** significat Sapiencia dei exaltavit. De Topazio uide Pliniū lib. 17. capite 8. Verbum.

A N N O T. I N H I O B

Vnde igitur sapientia uenit? & ubi est
locus intelligentiæ?

Abcondita est ab oculis omnium ui-
uentium, & a uolucris cœli tecta est.

Perditio & mors dixerunt auribus no-
stris, audiuius famam eius,

Deus intelligit uiam eius, & ipse agno-
scit locum eius.

Quoniam ipse fines terræ adspicit,
omnia quæ sub cœlo sunt uidet.

Ut faciat uento pondus, & aquas or-
dinet in mensura.

Cum faciebat ipse pluuiæ præceptum,
& uiam fulguri sonanti.

Tunc uidit & numerauit eam, præpa-
rauit & inuestigauit eam.

Et dixit homini, ecce timor Dñi est sa-
pientia, & fugere a malo est intelligentia.

V N D E I G I T U R S A P I E N T I A & c.

Si nõ reperitur sapientia in terra, nec in mari, nec
aspiciam inter homines, nec in cœlo uolatilium domici-
lio: ubi ergo inuenitur? abyssus dicit, non est in me:
mare ait, non est mecum: sic & perditio, id est, infer-
nus, ac mors dicunt, audiuius famam eius, hoc est,
nec nobiscum est sapientia, sed tamen audiuius, Deum
solum

Solum nosse uiam sapientiae, & locum eius. Quod uero perditio & mors nesciant sapientiam, & tamē audiunt famam eius, hunc habet sensum, quia ad sapientiam Dei non peruenitur, nisi morte & perditione, hoc est, abnegatione suarū uirū, ut Christus ait: Qui uult me sequi, abneget semetipsum. Et ut primus gradus ad uitam, mors est (nisi enim granū frumenti in terrā proiectū, mortuū fuerit, fructū nō feret) ita ad sapientiam Dei, primus gradus est, stultitia: ad cælū, infernus, ut Paul. ait: Postq̄ in sapientia Dei, non cognouit mūdus per sapientiam Deū, uisum est Deo, per stultitiā praedicationis, saluos facere credentes. Nisi forte pro perditione & morte, intelliges damnatos mortuos, & deploratē spei homines, hi enim audiūt famā sapientiae, hoc est, gloriari solent de sapientia, quasi eam soli sciunt, & intelligerēt: at longe aliter se res habet, nam solus Deus intelligit uiam sapientiae, ut sequitur, prius tamen sententia mihi multo magis arridet.

DEVS INTELLIGIT VIAM EIVS.

Hec sunt inferni & mortis uerba: nobiscū, inquit, non est sapientia, sicut nec in abyssō, nec in mari, sed tamen auduimus de ipso famam, hanc scilicet, quod solus Deus intelligat sapientiae uiam, & agnoscat locum eius, hoc est quod alibi Christus ait: Solus pater nouit filium (siquidem sapientia Dei est Verbum, seu filius eius) & rursus: Nemo nouit patrem, nisi si-

Cc 5

Mortificāda
caro, si ad sa-
pientiam cōs-
cenditur.

Sapientia dei
sub cruce.

lius, & cui uoluerit filius reuelare: proinde, si quis
piat sapientiam Dei, in mysterio crucis abscondita
cognoscere, filium aspiciat oportet, in quo discimus
ueram crucis rationem: nam per Christum, omnis creatura
benedicta est: & quicumque in eum crediderit, in se
patitur, quidquid aduersus eum patitur: adhuc, in Chri-
sto crux, est resurrectionis proceuium: usque adeo non
test humana ratione, impietas & perditio, ex aduersari-
onibus probari, id quod hactenus conati sunt amici.

QVONIAM IPSE FINES TERRAE
ASPICIT. Hec sunt, inquit Hiob, sapientie Dei,
id est, Verbi, opera. Ex operibus enim inuisibilia Dei
fiunt uisibilia, per Verbum aspicit, hoc est, gubernat
& conseruat omnes fines terre. Ordinatur per Verbum
(Deus) ut uentus suum habeat pondus, & aqua sua
mensuram: omnia enim creauit Deus in numero, pon-
dere, & mensura.

CVM FACIEBAT IPSE PLUVIAE.

Idem plane locus est Prouerb. s. proculdubio hinc
desumptus: Dominus, inquit, possedit me initio uiae suae,
ante opa eius era, nondum fecerat terram et fines eius, et
uertices puluerum orbis, cum coelum erigeret ibi ego era,
cum circulum constitueret abisso, cum nubes desuper forma-
ret &c. hoc est, ut breuius explicet, Verbo, quod est sa-
pientia Dei, omnia creata sunt, Psal. 148. Ignis, grando,
nix, spiritus procellarum, quae faciunt Verbum eius.

ET

ET DIXIT HOMINI etc.

Vi per sapientiam Verbi, omnia creata & disposita sunt, ita p eandē, recreatur & regeneratur homo: nam quicūq; crediderit, uera sapientie particeps est, sapientie uero particeps, timet Dominū: qui uero Dominū timet, uitat malū: proinde, ut etiā est Prouerb. 1. Timor Domini, est initium sapientie, que sola fide non humano captu inuestigari potest.

CAP. XXIX.

ET addit Hiob, assumens parabolam suam dicens,

Quis dabit mihi (ut sim) secundū menses priores, secundum dies (quibus) Deus custodiuit me.

Quando splēdebat lucerna eius super caput meum, quando ad lumē suum ambulabam in tenebris.

Quemadmodū eram in diebus adolescentie mee, quando absconditum Dei erat super tabernaculo meo.

Dum adhuc omnipotens mecū erat, in circuitu meo adolescentes mei.

Dū lauabam gressus meos in butyro,

ET